

Dopuszczalność zabezpieczeń wekslowych w prawie pracy

Zdaniem Sądu Najwyższego dopuszczalne jest stosowanie zabezpieczenia wekslowego roszczeń pracodawcy na gruncie Kodeksu pracy (dwa wyroki SN z 21 maja 1981 r., IV PRN 8/81, OSNCP 1981, nr 11, poz. 225 oraz z 18 marca 1998 r., I PKN 436/97, OSNCP 1999, nr 4, poz. 126).

Wśród przepisów prawa pracy brakuje wyraźnej normy wyłączającej zastosowanie prawa wekslowego. Na tle tego stanowiska trzeba wskazać argumenty podnoszone przez przeciwników takiego poglądu. Charakter zobowiązania wekslowego kłóci się z charakterem więzi łączącej pracownika z pracodawcą jako stron stosunku prawnego. Możemy mieć zatem zbieg dwóch reżimów prawnych – prawa wekslowego i prawa pracy, co rodzi wątpliwości, szczególnie jeśli weźmiemy pod uwagę regulację Kodeksu pracy odnoszącą się do zagadnienia odpowiedzialności pracowniczej z tytułu szkody wyrządzonej pracodawcy. Przeciwnicy dopuszczalności wekslowego zabezpieczenia przedmiotowych roszczeń pracodawcy (jednolite stanowisko prezentowane w orzecznictwie SN) słusznie wskazują, że regulacja dotycząca odpowiedzialności materialnej pracowników, zawarta w dziale piątym Kodeksu pracy (art. 114-127) wraz z regulacją dotyczącą przedawnienia roszczeń, zawartą w dziale czternastym Kodeksu pracy (art. 291- 295) stanowi wyczerpujące normowanie całości problematyki, a więc nie ma potrzeby sięgania poprzez art. 300 k.p. do odpowiednich przepisów Kodeksu cywilnego.

Nie należy także zapominać o funkcji ochronnej prawa pracy. Stosowanie weksla w stosunkach pracy stoi w sprzeczności z zasadą uprzywilejowania pracownika wyrażoną w art. 18 kp. Zwolennicy tej tezy podkreślają, że zabezpieczenie roszczeń pracodawcy za pomocą weksla modyfikuje na niekorzyść pracownika kodeksowe zasady odpowiedzialności materialnej (ciężar dowodu, okresy przedawnienia). To na pracowniku zgodnie z art. 493 par. 1 k.p.c spoczywa wtedy ciężar dowodu w przeciwieństwie do zasady wyrażonej w art. 116 k.p. A przy dochodzeniu zabezpieczonych wekslowo roszczeń ze stosunków pracy wydłużeniu ulega okres przedawnienia roszczeń pracodawcy o naprawienie szkody wyrządzonej przez pracownika z tytułu niewykonywania lub nienależytego wykonania obowiązków pracowniczych: z jednorocznego okresu liczonego od dnia, w którym pracodawca dowiedział się o wyrządzeniu przez pracownika szko-

dy, nie później jednak niż z upływem trzech lat od jej wyrządzenia (art. 291 par. 2 k.p.), na trzyletni okres liczony od dnia płatności weksla (art. 70 ust. 1 Pr. wekslowego). Wszystkie powyższe argumenty prowadzą jej zwolenników do wniosku o nieważności zobowiązań wekslowych w stosunkach pracy.

Jednak nie każdą przyszłą wierzytelność pracodawcy wobec pracownika można zabezpieczyć wekslowo. W wyroku z 19.03.1998 r. SN uznał za nieważne ustanowienie odpowiedzialności odszkodowawczej pracownika z tytułu rozwiązania przez niego stosunku pracy na podstawie weksla gwarancyjnego. Sąd zakwestionował co do zasady dopuszczalność *weksli in blanco* jako sposobu zabezpieczenia interesów pracodawcy na wypadek nieuzasadnionego rozwiązania stosunku pracy przez pracownika (wyczerpująca regulacja – art. 61¹ k.p.).

W sprawach nieuzasadnionego rozwiązania stosunku pracy przez pracownika brak jest jakichkolwiek podstaw prawnych do stosowania weksli skoro o odszkodowaniu z art. 61¹ k.p. orzeka sąd pracy jedynie w wypadku udowodnienia przez pracodawcę poniesionej szkody oraz jej wysokości, limitowanej w art. 61² par. 1 k.p. zabezpieczenie ewentualnych roszczeń pracodawcy na wypadek wcześniejszego niż to przewidziano w umowie o pracę jej rozwiązania przez pracownika, ustanowione w dołączonej do tej umowy deklaracji wekslowej jest sprzeczne z zasadą wolności pracy i jej konsekwencjami w postaci pracowniczej wolności rozwiązania stosunku pracy (art. 11 k.p.), ale także z wyczerpującą regulacją roszczenia odszkodowawczego w przypadku nieuzasadnionego rozwiązania stosunku pracy przez pracownika w trybie art. 55 par.1¹ k.p. w zw. z art. 66¹ k.p., a przez to z mocy samego prawa nieważne (art. 18 par.2 k.p.).

Biorąc jednak pod uwagę stanowiska Sądu Najwyższego oraz podzielone poglądy doktryny, a przede wszystkim specyfikę prawa wekslowego należy poważnie rozważyć (skonsultować), czy istnieje konieczność i prawna dopuszczalność podpisania *weksla in blanco*, mając świadomość możliwych konsekwencji stania się dłużnikiem wekslowym. Wobec konieczności podpisania takiego weksla trzeba zachować wszystkie możliwe środki ostrożności (weksel musi być uzupełniony o deklarację wekslową, która jasno powinna określać granicę odpowiedzialności, wyrażoną konkretną kwotą pieniężną).

Zobowiązania wekslowe

Weksel jest papierem wartościowym zdefiniowanym w ustawie z 28 kwietnia 1936 r. – Prawo wekslowe (Dz.U. z 1936 r. nr 37, poz. 282 z późn. zm). Weksel to inaczej mówiąc abstrakcyjne zobowiązanie zapłacenia sumy pieniężnej. Wyróżniamy dwa jego rodzaje: weksel trasowany oraz weksel własny, zwany kaucyjnym lub gwarancyjnym.

Szczególnym rodzajem tego ostatniego jest tzw. *weksel in*

blanco, czyli weksel niepełny w chwili wystawienia.

Uproszczone postępowanie

Wierzyciel (posiadacz weksla) może sprawniej dochodzić swoich roszczeń wekslowych w postępowaniu nakazowym (art. 485 – 497 Kodeksu postępowania cywilnego), które jest uproszczone, co pozwala na szybkie i łatwe uzyskanie tytułu egzekucyjnego mniejszym kosztem.

Ostrożnie z podpisywaniem *weksla in blanco*

Osoba, która podpisuje lub jest wystawcą *weksla in blanco* musi mieć świadomość, że jego wypełnienie (suma, data realizacji) nastąpi później, a towarzyszy temu działaniu zamiar zaciągnięcia zobowiązania wekslowego poprzez wręczenie go kontrahentowi.

Taką właśnie postacią weksla najczęściej posługuje się pracodawca w celu zabezpieczenia swych roszczeń względem pracowników. Zobowiązanie wekslowe jest oderwane od podstawy prawnej, będącej źródłem tego zobowiązania. Wystawienie i wręczenie podpisanego weksla kreuje nowy stosunek

prawny, który jest oparty na porozumieniu pomiędzy wystawcą a odbiorcą weksla oraz na przepisach prawa wekslowego. Forma porozumienia między stronami może być dowolna: pisemna lub ustna.

Dla dochodzenia praw z weksla wystarczy samo posiadanie weksla. Charakter zobowiązania wekslowego sprzyja łatwości obrotu wekslowego, czego nie można powiedzieć o bezpieczeństwie wystawcy weksla. Praktycznie każdy weksel może być przeniesiony na inną osobę (w drodze tzw. indosu). Ten kto go nabywa – przejmuje prawa w rozmiarze wyznaczonym jedynie treścią weksla. Możliwość puszczenia weksla w obieg zostaje wyłączona przez umieszczenie na nim klauzuli zawierającej zwrot np. „nie na zlecenie”. (wtedy nabywca wchodzi tylko w prawa, które przysługiwały zbywcy).

Rzecznik Praw Pacjenta

Ustawa z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz. U. z 2009 r. Nr 52, poz. 417), która obowiązuje od 5 czerwca 2009 r. wprowadziła zmiany w zasadach funkcjonowania Biura Praw Pacjenta przy Ministrze Zdrowia:

- Biuro Praw Pacjenta przy Ministrze Zdrowia staje się z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy Biurem Rzecznika Praw Pacjenta.
- Pracownicy Biura Praw Pacjenta przy Ministrze Zdrowia stają się z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy pracownikami Biura Rzecznika Praw Pacjenta.
- Dotychczasowe przepisy regulujące organizację i funkcjonowanie Biura Praw Pacjenta przy Ministrze Zdrowia zachowują moc do czasu wejścia w życie statutu Biura Rzecznika Praw Pacjenta.
- Do czasu powołania Rzecznika Praw Pacjenta, zadania kierownika urzędu wykonuje dotychczasowy dyrektor

Biura Praw Pacjenta przy Ministrze Zdrowia.

- W celu realizacji ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta Prezes Rady Ministrów dokonuje, w drodze rozporządzenia, przeniesienia planowanych dochodów i wydatków budżetowych, w tym wynagrodzeń oraz limitów zatrudnienia, między częściami lub działami budżetu państwa, z zachowaniem przeznaczenia środków publicznych wynikającego z ustawy budżetowej.

W tej chwili (lipiec 2009 r.) trwa poszukiwanie kandydata na Rzecznika Praw Pacjenta.

BIURO RZECZNIKA PRAW PACJENTA

Dyrektor biura: Krystyna Barbara Kozłowska

ul. Długa 38/40, 00-238 Warszawa

tel./faks: (22) 635-75-78 sekretariat@bpp.gov.pl

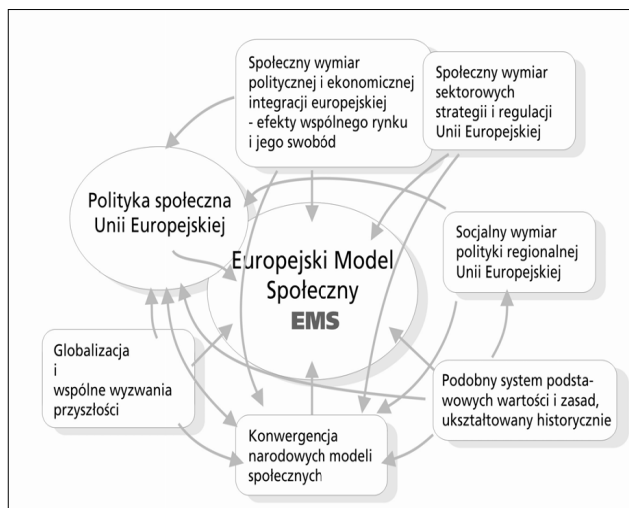
Oficjalna strona Rzecznika Praw Pacjenta:

www.bpp.gov.pl

Bezpłatna infolinia: 0-800-190-590 (pn. - pt. w godz. 9.00 - 21.00)

Książka warta polecenia

„Diversity and Commonality in European Social Policies: The Forging of a European Social Model” (Różnice i wspólne problemy polityk społecznych w Europie. Wykuwanie Europejskiego Modelu Społecznego), Stanisława Golinowska, Peter Hengstenberg, Maciej Żukowski. WYDAWNICTWO NAUKOWE SCHOLAR FRIEDRICH EBERT STIFTUNG Warszawy. Poniższy fragment pochodzi z polskiej wersji streszczenia książki, które przesyłamy w załączniku.

Przedstawiony na schemacie proces tworzenia EMS uwzględnia oddziaływanie wielu czynników:

- Kształtowania się wspólnego rynku i efektów prowadzonych polityk sektorowych.
- Polityki regionalnej, nastawionej na uzyskanie większej spójności wśród krajów EU.
- 'Europejskiego' systemu wartości, co do którego istnieje największa zgoda, mimo dyskusji o różnych korzeniach tych wartości.
- Upodabniania się narodowych modeli państw opiekuńczych (*welfare states*); zarówno w sposób autonomiczny jak i pod wpływem programów europejskich oraz podjęcia przez kraje członkowskie wspólnej realizacji zdefiniowanych strategii społecznych w ramach metody otwartej koordynacji (*Open Method of Coordination - OMC*).
- Podejmowania wspólnych działań w odpowiedzi na nowe współczesne problemy rozszerzonej Europy i świata oraz wyzwania przyszłości.
- Prowadzenia europejskiej polityki społecznej *explicite*, w ramach stopniowo rozszerzającego się zakresu kompetencji EU w tej dziedzinie.